

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL GERARD WILLIAM HOGAN
prezentate la 17 decembrie 2020¹

Cauza C-896/19

**Repubblika
împotriva
II-Prim Ministru,
intervenient:
WY**

[cerere de decizie preliminară formulată de Qorti Ċivili Prim'Awla – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali
(Prima cameră a Tribunalului Civil, statuând în calitate de Curte Constituțională, Malta)]

„Trimitere preliminară – Articolul 2 TUE – Valorile Uniunii Europene – Statul de drept – Protecție jurisdicțională efectivă – Articolul 19 TUE – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Independența justiției – Procedura de numire a judecătorilor – Competența prim-ministrului – Implicarea unui comitet de numire a membrilor sistemului judiciar”

I. Introducere

1. Prezenta trimitere preliminară pune încă o dată în discuție chestiuni importante referitoare la natura independenței justiției. Mai precis, prin întrebările adresate în cererea de decizie preliminară, Curții i se solicită să examineze în ce măsură garanțiile de independență a justiției cuprinse în dreptul Uniunii au de asemenea incidență asupra sistemului de numire a judecătorilor naționali. În special, dreptul Uniunii impune constrângeri în ceea ce privește numirea judecătorilor de către executiv?
2. Această trimitere a fost efectuată în cadrul unei proceduri introduse sub forma unei *actio popularis* în prezent pendinte în fața instanțelor malteze. În cadrul acestei proceduri se susține că procedura de numire a judecătorilor prevăzută de Constituția Maltei nu ar fi conformă printre altele cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
3. Prezenta acțiune oferă, așadar, Curții o nouă ocazie de a examina jurisprudența sa recentă referitoare la domeniul de aplicare al acestor dispoziții și în special de a examina cerințele acestora în ceea ce privește independența sistemului judiciar în ordinea juridică a Uniunii.

¹ Limba originală: engleza.

II. Cadrul legal

A. *Dreptul Uniunii*

1. *Tratatul UE*

4. Articolul 2 TUE are următorul cuprins:

„Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.”

5. Articolul 19 alineatul (1) TUE prevede:

„Curtea de Justiție a Uniunii Europene cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunale specializate. Aceasta asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor.

Statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.”

2. *Carta*

6. Titlul VI din cartă, intitulat „Justiția”, cuprinde articolul 47, intitulat „Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil”, care are următorul cuprins:

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. [...]

[...]”

B. *Dreptul maltez*

7. Constituția Maltei din 1964 (denumită în continuare „Constituția”) conține, în capitolul VIII, norme detaliate privind sistemul judiciar, care vizează printre altele procedura de numire a judecătorilor. În cursul anului 2016, acest capitol a fost reformat, inclusiv prin instituirea Comitetului de numire a membrilor sistemului judiciar. Deși rolul acestui comitet și procedura de numire a judecătorilor au fost modificate substanțial în luna iulie 2020, normele de mai jos sunt aplicabile în litigiul principal.

8. Articolul 96 din Constituție se referă la numirea judecătorilor de la instanțele superioare. Acesta prevede:

„(1) Judecătorii instanțelor superioare sunt numiți de președinte la recomandarea prim-ministrului.

(2) O persoană nu este eligibilă pentru a fi numită judecător la instanțele superioare decât dacă a exercitat profesia de avocat în Malta sau a deținut funcția de magistrat în Malta, inclusiv ca activitate parțială, pe o perioadă de sau pe perioade care totalizează cel puțin 12 ani.

- (3) Fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului (4), înainte ca prim-ministrul să emită recomandarea conform alineatului (1) cu privire la numirea unui judecător în cadrul instanțelor superioare (altul decât președintele Curții Supreme), Comitetul de numire a membrilor sistemului judiciar are obligația să efectueze evaluarea prevăzută la articolul 96A din Constituție, astfel cum se prevede la articolul 96A alineatul (6) litera (c), (d) sau (e).
- (4) Fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului (3), prim-ministrul are dreptul să nu urmeze rezultatul evaluării prevăzute la articolul (3):

Cu condiția ca, după ce prim-ministrul și-a exercitat puterile conferite de prezentul alineat, prim-ministrul sau ministrul justiției:

- (a) să dispună publicarea în termen de cinci zile a unei declarații în Gazette prin care va comunica decizia de a exercita această putere și va indica motivele care au condus la respectiva decizie și
- (b) să facă o declarație în fața Camerei Deputaților cu privire la decizia menționată prin care să explice motivele pe care s-a întemeiat aceasta nu mai târziu de a doua ședință a Camerei de la momentul la care avizul a fost comunicat președintelui [Republicii] în conformitate cu alineatul (1):

Dispozițiile primei teze a prezentului alineat nu se aplică în cazul numirii președintelui Curții Supreme.”

9. Articolul 96A din Constituție descrie rolul Comitetului de numire a membrilor sistemului judiciar. Acesta are următorul cuprins:

„(1) Se instituie un Comitet de numire a membrilor sistemului judiciar, denumit în continuare «comitetul», care este un subcomitet al Comisiei pentru Administrarea Justiției, instituită prin articolul 101A din Constituție și care are următoarea componență:

- (a) președintele Curții Supreme;
- (b) procurorul general;
- (c) auditorul general;
- (d) comisarul pentru investigații administrative (Ombudsman) și
- (e) președintele Ordinului Avocaților:

[...]

(2) Comitetul este prezidat de președintele Curții Supreme sau, în absența sa, de judecătorul care îl înlocuiește în conformitate cu alineatul (3) litera (d).

(3) (a) O persoană nu poate fi numită sau nu poate continua să exercite funcția de membru al comitetului dacă are calitatea de ministru, secretar parlamentar, membru al Camerei Deputaților, membru al administrației locale ori funcționar sau candidat al unui partid politic:

[...]

(4) În exercitarea atribuțiilor lor, membrii comitetului acționează în baza convingerilor proprii și nu sunt supuși direcției sau controlului vreunei persoane sau autorități.

- (5) Ministrul justiției numește un secretar al comitetului.
- (6) Atribuțiile comitetului sunt următoarele:
- (a) să primească și să examineze candidaturile persoanelor interesate de mandatul de judecător al instanțelor superioare (altele decât pentru postul de președinte al Curții Supreme) sau de magistrați ai instanțelor inferioare, cu excepția persoanelor cărora li se aplică litera (e);
  - (b) să țină un registru permanent al candidaturilor menționate la litera (a), precum și al documentelor aferente acestora, care sunt secrete și sunt accesibile numai membrilor comitetului, prim-ministrului și ministrului justiției;
  - (c) să conducă interviul și evaluarea candidaților pentru posturile menționate anterior în modul pe care îl consideră adecvat și, în acest scop, să solicite informații oricărei autorități publice atunci când consideră necesar acest lucru;
  - (d) să consilieze prim-ministrul prin intermediul ministrului justiției cu privire la evaluarea eligibilității și a aptitudinilor candidaților pentru numirea lor în posturile citate anterior;
  - (e) la cererea prim-ministrului, să îl consilieze cu privire la eligibilitatea și aptitudinile persoanelor care ocupă deja posturile de procuror general, de auditor general, de comisar pentru anchetele administrative (Ombudsman) sau cu privire la magistrații instanțelor inferioare care urmează să fie numiți în sistemul judiciar;
  - (f) la cererea ministrului justiției, să îl consilieze cu privire la numirea în orice alt post în sistemul judiciar sau în cadrul instanțelor:

Evaluarea menționată la litera (d) este efectuată în termen de cel mult 60 de zile de la data la care comitetul primește candidaturile, iar avizul menționat la literele (e) și (f) va fi întocmit în termen de cel mult 30 de zile de la data la care a fost solicitat sau într-un alt termen stabilit de ministrul justiției cu acordul comitetului, prin decret publicat în Gazette.

- (7) Procedurile în cadrul comitetului sunt confidențiale și trebuie desfășurate în ședință secretă și niciun membru al comitetului nu poate fi chemat să depună mărturie în fața unei instanțe judecătorești sau a oricărui organism cu privire la orice document primit sau orice chestiune discutată de comitet sau comunicată acestuia.
- (8) Comitetul își stabilește propria procedură și este obligat să publice, cu acordul ministrului justiției, criteriile pe baza cărora se efectuează evaluările sale.”

10. Articolul 97 din Constituție prevede:

„(1) Sub rezerva dispozițiilor prezentului articol, judecătorii instanțelor superioare își încetează activitatea la împlinirea vârstei de 65 de ani.

(2) Judecătorii instanțelor superioare nu pot fi revocați din funcție decât de președinte ca urmare a cererii formulate de Camera Deputaților, cu votul a două treimi dintre membrii acesteia, pentru motive care privesc incapacitatea acestora de a-și exercita funcția (care rezultă din infirmitate fizică sau psihică sau din orice altă cauză) ori pentru abateri disciplinare dovedite.

(3) Parlamentul poate reglementa prin lege procedura de prezentare a unei cereri, precum și pentru investigarea și dovedirea incapacității sau a abaterilor disciplinare ale judecătorilor instanțelor superioare în temeiul dispozițiilor alineatului anterior.”

11. Articolul 100 din Constituție se referă la numirea magistraților instanțelor inferioare. Acesta instituie o procedură similară celei aplicabile judecătorilor instanțelor superioare:

- „(1) Magistrații instanțelor inferioare sunt numiți de președinte la recomandarea prim-ministrului.
- (2) O persoană nu este eligibilă pentru a fi numită sau a exercita funcția de magistrat la instanțele inferioare decât dacă a exercitat profesia de avocat în Malta pe o perioadă de sau pe perioade care totalizează cel puțin șapte ani.
- (3) Sub rezerva dispozițiilor alineatului (4) din prezentul articol, magistrații instanțelor inferioare își încetează activitatea la împlinirea vârstei de 65 de ani.
- (4) Dispozițiile articolului 97 alineatele (2) și (3) din prezenta Constituție se aplică magistraților instanțelor inferioare.
- (5) Fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului (6), anterior datei la care prim-ministrul emite recomandarea în conformitate cu alineatul (1) pentru numirea unui magistrat în cadrul instanțelor inferioare, Comitetul de numire a membrilor sistemului judiciar are obligația să efectueze evaluarea prevăzută la articolul 96A din Constituție, conform articolului 96A alineatul (6) litera (c), (d) sau (e).
- (6) Fără a aduce atingere dispozițiilor alineatului (5), prim-ministrul are dreptul să nu urmeze rezultatul evaluării prevăzute la articolul (5):

Cu condiția ca, după ce prim-ministrul și-a exercitat puterile conferite de prezentul alineat, prim-ministrul sau ministrul justiției:

- (a) să dispună publicarea în termen de cinci zile a unei declarații în Gazette prin care va comunica decizia de a exercita această putere și va indica motivele care au condus la respectiva decizie și
- (b) să facă o declarație în fața Camerei Deputaților cu privire la decizia menționată prin care să explice motivele pe care s-a întemeiat aceasta nu mai târziu de a doua ședință a Camerei de la momentul la care avizul a fost comunicat președintelui în conformitate cu alineatul (1).”

12. Articolul 101B din Constituție se referă la procedurile disciplinare inițiate împotriva judecătorilor și a magistraților. Acesta prevede:

„(1) Se instituie Comitetul pentru judecători și magistrați (denumit în continuare «comitetul»), care este un comitet al Comisiei pentru Administrarea Justiției compus din trei membri ai sistemului judecătoresc, care nu sunt membri ai Comisiei pentru Administrarea Justiției și care sunt aleși din rândul judecătorilor și al magistraților potrivit normelor adoptate de Comisia pentru Administrarea Justiției, astfel încât, în cadrul unei proceduri disciplinare inițiate împotriva unui judecător, doi dintre cei trei membri trebuie să fie magistrați, iar în cadrul unei proceduri disciplinare inițiate împotriva unui judecător, doi dintre cei trei membri trebuie să fie judecători.

[...]

(4) Comitetul soluționează chestiunile disciplinare privind judecătorii și magistrații în modul prevăzut de prezentul articol.

[...]

(15) În exercitarea funcțiilor lor, membrii comitetului acționează pe baza convingerilor proprii și nu sunt supuși direcției sau controlului vreunei persoane sau autorități.

[...]”

III. Situația de fapt din litigiul principal

13. Repubblika este o asociație care are ca scop promovarea și protecția justiției și a statului de drept în Malta. La 25 aprilie 2019, aceasta a sesizat instanța de trimitere cu o *actio popularis* prin care solicita să se constate că, din cauza sistemului de numire a judecătorilor (la instanțele superioare) și a magistraților (la instanțele inferioare) în vigoare la momentul introducerii acestei acțiuni, astfel cum este reglementat la articolele 96, 96A și 100 din Constituție, Malta încalcă obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 47 din cartă, precum și în temeiul articolului 39 din Constituție și al articolului 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”).

14. În cadrul unei ședințe care a avut loc la 30 octombrie 2019 în fața instanței de trimitere, reclamanta a precizat că, în cadrul prezentei proceduri, contestă toate numirile în sistemul judiciar intrate în vigoare la 25 aprilie 2019, precum și orice altă numire care ar putea interveni ulterior acestei date, cu excepția cazului în care acestea sunt făcute în conformitate cu recomandările care figurează în Avizul nr. 940/2018 al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (denumită în continuare „Comisia de la Veneția”) privind mecanismele constituționale, separarea puterilor în stat și independența sistemului judiciar și de aplicare a legii², în conformitate cu dispozițiile articolului 19 alineatul (1) TUE și ale articolului 47 din cartă.

15. La rândul său, Prim Ministru (prim-ministrul) (denumit în continuare „pârâtul”) susține că dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil este respectat în Malta. În acest context, numirile intrate în vigoare la 25 aprilie 2019 au fost făcute cu respectarea strictă a dispozițiilor Constituției și în conformitate cu dreptul Uniunii. Pârâtul susține că nu există nicio diferență între aceste numiri specifice și orice altă numire a unui membru al sistemului judiciar care a avut loc de la promulgarea Constituției în 1964, cu excepția faptului că, spre deosebire de numirile efectuate înainte de anul 2016, candidații fac în prezent obiectul unei evaluări a Comitetului de numire a membrilor sistemului judiciar, instituit prin articolul 96A din Constituție, în cadrul căreia au fost verificate aptitudinile acestora.

16. Pârâtul susține de asemenea că sistemul de numire a membrilor sistemului judiciar respectă cerințele articolului 19 alineatul (1) TUE și ale articolului 47 din cartă, astfel cum au fost interpretate de Curtea de Justiție. Astfel, acest sistem reflectă modul în care judecătorii sunt numiți la Curtea de Justiție în temeiul articolului 253 primul paragraf TFUE, potrivit căruia avizul emis de comitetul instituit în temeiul articolului 255 nu este obligatoriu pentru decizia finală adoptată de guvernele statelor membre.

17. Instanța de trimitere consideră că chestiunea principală supusă atenției sale privește puterea de apreciere de care dispune prim-ministrul, în temeiul articolelor 96, 96A și 100 din Constituție, la numirea tuturor membrilor sistemului judiciar și dacă această putere de apreciere a fost îmbunătățită prin modificările constituționale din 2016. Deși o serie de aspecte invocate în prezenta cauză au fost abordate de Curte în Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme)

² CDL-AD(2018)028.

(C-619/18, EU:C:2019:531) (denumită în continuare „Hotărârea Independența Curții Supreme”), instanța de trimitere consideră că această chestiune ar trebui abordată în cadrul unei evaluări a sistemului în ansamblul său, inclusiv a dreptului la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil în Malta.

18. În ședința din 27 octombrie 2020, Curtea a fost informată că între timp, respectiv în luna iulie 2020, Constituției îi fuseseră aduse anumite modificări în urma recomandărilor privind sistemul de numire în funcții jurisdicționale făcute de Comisia de la Veneția în Avizul său nr. 940/2018. Aceste modificări nu afectează însă fondul prezentei proceduri în fața instanței de trimitere și, în consecință, nici prezenta cerere de decizie preliminară.

IV. Cererea de decizie preliminară și procedura în fața Curții

19. În aceste condiții, prin decizia din 25 noiembrie 2019, primită de Curte la 5 decembrie 2019, Qorti Ċivili Prim'Awla – Gurisdizzjoni Kostituzzjonali (Prima cameră a Tribunalului Civil, statuând în calitate de Curte Constituțională, Malta) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții de Justiție următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și articolul 47 din [cartă], interpretate separat sau împreună, trebuie considerate aplicabile în ceea ce privește validitatea articolelor 96, 96A și 100 din Constituția Maltei?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, competența prim-ministrului în procesul de numire a membrilor sistemului judiciar în Malta respectă articolul 19 alineatul (1) TUE și articolul 47 din [cartă], având în vedere și articolul 96A din Constituție, intrat în vigoare în anul 2016?
- 3) În cazul în care competența prim-ministrului este considerată incompatibilă, acest aspect trebuie luat în considerare în ceea ce privește doar numirile viitoare sau ar trebui să aibă un efect și asupra numirilor anterioare?”

20. Republika, guvernele belgian, maltez, neerlandez, polonez și suedez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. De asemenea, aceste părți au prezentat observații orale în ședința care a avut loc la 27 octombrie 2020.

V. Analiză

A. Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

21. În observațiile sale scrise, guvernul polonez susține că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă din două motive.

22. În primul rând, aceasta susține că, chiar dacă dreptul maltez ar permite justițiabililor, în cadrul unei *actio popularis*, să exercite inițiativa în ceea ce privește controlul abstract al constituționalității normelor în vigoare în ordinea juridică națională, instanța de trimitere ar fi adresat Curții întrebările preliminare pentru ca, în funcție de răspunsul dat, să se poată pronunța cu privire la conformitatea *in abstracto* a dispozițiilor de drept maltez cu dreptul Uniunii.

23. Guvernul polonez subliniază însă că decizia privind conformitatea abstractă a dispozițiilor naționale cu dreptul Uniunii este de competența exclusivă a Curții în temeiul articolelor 258 și 259 TFUE și că numai Comisia sau un alt stat membru poate iniția o astfel de procedură. În schimb, cererea de decizie preliminară are ca unic obiect interpretarea dreptului Uniunii. În consecință, în lumina

articolelor 258, 259 și 267 TFUE, o instanță națională nu poate aprecia conformitatea *in abstracto* a dreptului național cu dreptul Uniunii pe baza interpretării date acestuia în cadrul procedurii preliminare, în condițiile în care Curtea însăși nu s-ar considera competentă să verifice conformitatea dreptului național în cadrul acestei proceduri.

24. În consecință, interpretarea dreptului Uniunii de către Curte în cadrul procedurii preliminare nu poate fi utilizată pentru soluționarea unui litigiu precum cel cu care este sesizată instanța de trimitere și, prin urmare, nu poate fi considerată necesară pentru soluționarea litigiului principal în sensul articolului 267 TFUE. Guvernul polonez susține în special că o interpretare contrară a acestei dispoziții ar echivala cu eludarea articolelor 258 și 259 TFUE și cu încălcarea competenței exclusive a Curții, a Comisiei și a statelor membre prevăzută de aceste dispoziții.

25. În această privință, este adevărat că misiunea Curții trebuie diferențiată după cum este sesizată cu o trimitere preliminară sau cu o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor. Astfel, în timp ce, în cadrul unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, Curtea trebuie să verifice dacă măsura sau practica națională contestată de Comisie sau de un alt stat membru este, în mod general și fără a fi necesar să existe un contencios referitor la aceasta la instanțele naționale, contrară dreptului Uniunii, misiunea Curții, în cadrul unei proceduri preliminare, este, în schimb, de a asista instanța de trimitere în soluționarea litigiului concret pendinte în fața acesteia. În cadrul unei astfel de proceduri, trebuie, prin urmare, să existe o legătură între litigiul menționat și dispozițiile de drept al Uniunii a căror interpretare este solicitată, astfel încât această interpretare să răspundă unei nevoi obiective pentru hotărârea pe care instanța de trimitere trebuie să o pronunțe³.

26. În speță, trebuie să se admită că litigiul principal prezintă o legătură materială cu dreptul Uniunii, în special cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, la care se referă întrebările preliminare. Instanța de trimitere este, prin urmare, obligată să aplice această dispoziție pentru a stabili soluția de fond care trebuie dată în acest litigiu.

27. În această privință, chiar dacă articolul 267 TFUE nu conferă Curții competența de a se pronunța cu privire la compatibilitatea unor norme de drept intern cu normele dreptului Uniunii sau de a aplica normele dreptului Uniunii într-o anumită cauză, revine totuși Curții sarcina de a se pronunța cu privire la interpretarea tratatelor și a actelor adoptate de instituțiile Uniunii. Acesta este motivul pentru care, conform unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării judiciare create prin intermediul acestui articol, Curtea, plecând de la elementele dosarului, poate furniza instanței naționale elementele de interpretare a dreptului Uniunii care ar putea să îi fie utile în aprecierea efectelor uneia sau ale alteia dintre dispozițiile acestuia⁴.

28. În plus, în opinia noastră, faptul că litigiul principal este o *actio popularis* în cadrul căreia reclamanta nu trebuie să dovedească existența unui interes personal în soluționarea litigiului nu împiedică Curtea să se pronunțe cu privire la întrebările preliminare. Este suficient ca acțiunea să fie autorizată de dreptul național și ca întrebările să răspundă unei nevoi obiective pentru soluționarea litigiului cu care instanța de trimitere este legal sesizată⁵.

3 A se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, punctele 47 și 48).

4 A se vedea în acest sens Hotărârea din 26 ianuarie 2010, Transportes Urbanos y Servicios Generales (C-118/08, EU:C:2010:39, punctul 23), și Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 132) (denumită în continuare „Hotărârea AK”).

5 A se vedea în acest sens, în legătură cu o acțiune cu caracter declaratoriu, Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții (C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 31 și jurisprudența citată).

29. Prin urmare, având în vedere considerațiile care precedă, apreciem că există un litigiu real în fața instanței de trimitere și că nu există nicio îndoială cu privire la relevanța întrebărilor adresate, din moment ce acestea privesc interpretarea unor dispoziții ale dreptului Uniunii – dreptul primar, în speță –, iar aceste întrebări constituie tocmai obiectul litigiului principal. Rezultă că primul argument invocat de guvernul polonez nu este pertinent.

30. În al doilea rând, potrivit guvernului polonez, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, în temeiul căruia statele membre sunt obligate să stabilească căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, nu modifică în niciun fel substanța principiului atribuirii sau întinderea competențelor Uniunii. Dimpotrivă, această dispoziție se întemeiază pe premisa potrivit căreia, în lipsa unei competențe a Uniunii în organizarea sistemelor judiciare, revine statelor membre sarcina de a desemna instanțele și de a prevedea mecanisme adecvate pentru procedurile destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de ordinea juridică a Uniunii. În consecință, din articolul 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 5 TUE coroborat cu articolele 3 și 4 TFUE, nu se poate deduce nicio normă specifică care să reglementeze numirea judecătorilor sau organizarea instanțelor.

31. În ceea ce privește articolul 47 din cartă, guvernul menționat arată că această dispoziție nu este aplicabilă în speță. Republika a introdus o *actio popularis*, fără însă a se prevala de un drept subiectiv conferit de dreptul Uniunii. În plus, contrar celor prevăzute la articolul 51 din cartă, în speță nu este vorba despre „punerea în aplicare” a dreptului Uniunii de către statul membru în cauză, din moment ce întrebările adresate în cererea de decizie preliminară privesc aspecte procedurale naționale a căror reglementare este în întregime de competența statelor membre.

32. Guvernul polonez adaugă că, în orice caz, nu există criterii comune în dreptul Uniunii în ceea ce privește numirea judecătorilor pe care Curtea să se poată întemeia pentru a evalua sistemul în vigoare în Malta și că toate statele membre utilizează sisteme diferite.

33. Aceste argumente sunt legate în realitate de problema ridicată de prima întrebare adresată de instanța de trimitere. Prin urmare, vom analiza aceste argumente în cadrul analizei acestei prime întrebări. Este suficient de menționat că, în opinia noastră, nici al doilea motiv de inadmisibilitate invocat de guvernul polonez nu este întemeiat. Astfel, deși suntem de acord că articolul 47 din cartă nu este aplicabil ca atare în litigiul principal (întrucât Malta nu „pune în aplicare” dreptul Uniunii în sensul articolului 51 din cartă), articolul 19 TUE este totuși pe deplin aplicabil și, prin urmare, interpretarea acestei dispoziții poate fi utilă instanței de trimitere.

34. În consecință, propunem Curții să declare admisibile întrebările preliminare.

B. Cu privire la prima întrebare

35. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și articolul 47 din cartă trebuie considerate aplicabile atunci când o instanță națională examinează validitatea unei proceduri de numire a judecătorilor precum cea prevăzută de Constituție.

1. Cu privire la aplicabilitatea articolului 19 alineatul (1) TUE

36. În ceea ce privește articolul 19 alineatul (1) TUE, Curtea a pronunțat recent mai multe hotărâri de principiu care permit, fără îndoială, să se răspundă afirmativ la această întrebare.

37. Astfel, după cum a rezumat Curtea în Hotărârea din 9 iulie 2020, Land Hessen (C-272/19, EU:C:2020:535), din această jurisprudență rezultă că „independența judecătorilor din statele membre prezintă o importanță fundamentală pentru ordinea juridică a Uniunii Europene în diverse moduri. Aceasta ține, mai întâi, de principiul statului de drept, care face parte dintre valorile pe care, potrivit articolului 2 TUE, se întemeiază Uniunea și care sunt comune statelor membre, precum și de articolul 19 TUE, care concretizează această valoare și încredințează sarcina asigurării controlului juridic în această ordine și instanțelor naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 32). În continuare, această independență este o condiție necesară pentru a garanta justițiabililor, în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, dreptul fundamental la o instanță independentă și imparțială prevăzut la articolul 47 din cartă, care are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson și HG/Consiliul și Comisia, C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctele 70 și 71, precum și jurisprudența citată). În sfârșit, independența respectivă este esențială pentru buna funcționare a sistemului de cooperare judiciară constituit de mecanismul trimerii preliminare prevăzut la articolul 267 TFUE, întrucât acest mecanism nu poate fi activat decât de o instanță care are sarcina de a aplica dreptul Uniunii, care îndeplinește printre altele acest criteriu de independență (a se vedea în special Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 56 și jurisprudența citată)”⁶.

38. În plus, este de asemenea stabilit în mod clar că, în ceea ce privește domeniul de aplicare *ratione materiae* al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, această dispoziție vizează domeniile reglementate de dreptul Uniunii, indiferent dacă statele membre pun în aplicare acest drept în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă⁷.

39. În acest context, în prezent este clar că, deși organizarea justiției în statele membre intră în competența acestora din urmă, totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru acestea din dreptul Uniunii și în particular din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE⁸. Această cerință se aplică în special în legătură cu orice organism național care se poate pronunța, în calitate de instanță, cu privire la chestiuni privind aplicarea sau interpretarea dreptului Uniunii și care intră astfel în domeniile reglementate de acest drept⁹.

40. Această interpretare a domeniului de aplicare al articolului 19 alineatul (1) TUE este confirmată de geneza și de contextul introducerii acestei dispoziții în tratat. Astfel, articolul 19 alineatul (1) TUE a fost introdus pentru a sublinia obligația statului membru de a garanta o protecție jurisdicțională efectivă atunci când această protecție nu poate fi oferită direct de Curte¹⁰, din moment ce existența însăși a unui control jurisdicțional efectiv destinat să asigure respectarea dreptului Uniunii este inerentă unui stat de drept¹¹. În consecință, în lipsa unor garanții efective de independență a judecătorilor, principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de

⁶ Punctul 45.

⁷ A se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 29), Hotărârea Independența Curții Supreme, punctul 50, precum și Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, punctul 33).

⁸ A se vedea în acest sens Hotărârea Independența Curții Supreme, punctul 52, Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia (Independența instanțelor ordinare) (C-192/18, EU:C:2019:924, punctul 102), Hotărârea AK, punctul 75, precum și Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, punctul 36).

⁹ A se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 40), Hotărârea Independența Curții Supreme, punctul 51, Hotărârea AK, punctul 83, precum și Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, punctul 34).

¹⁰ A se vedea în acest sens Hotărârea din 3 octombrie 2013, Inuit Tapiriit Kanatami și alții/Parlamentul și Consiliul (C-583/11 P, EU:C:2013:625, punctele 100 și 101). A se vedea de asemenea Krajewski, M., și Ziólkowski, M., „EU judicial independence decentralized: A.K.”, *Common Market Law Review*, vol. 57, 2020, p. 1107-1138, în special p. 1121.

¹¹ A se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 36). A se vedea de asemenea Badet, L., „À propos de l'article 19 du Traité sur l'Union européenne, pierre angulaire de l'action de l'Union européenne pour la sauvegarde de l'État de droit”, *Cahiers de droit européen*, 2020, p. 57-106, în special p. 75 și 76.

dreptul Uniunii ar fi subminat¹². În sfârșit, se poate observa că acest principiu, prevăzut la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, constituie un principiu general de drept al Uniunii care decurge din tradițiile constituționale comune statelor membre, care a fost consacrat la articolele 6 și 13 din CEDO și care este în prezent reafirmat la articolul 47 din cartă¹³.

41. În aceste condiții, din moment ce procedura de numire în discuție în prezenta cauză se aplică tuturor judecătorilor maltezi, se poate presupune că unii dintre aceștia sau chiar toți vor fi în mod necesar chemați să se pronunțe cu privire la chestiuni legate de interpretarea sau de aplicarea dreptului Uniunii. Prin urmare, acest lucru este suficient în sine pentru a garanta că acești judecători, numiți în conformitate cu procedura prevăzută în Constituție, beneficiază de un grad suficient de independență pentru îndeplinirea cerințelor prevăzute la articolul 19 TUE.

2. Cu privire la aplicabilitatea articolului 47 din cartă

42. Potrivit articolului 47 primul paragraf din cartă, „[o]rice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol”. Reiese din Hotărârea din 16 mai 2017, *Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373)*, că aplicabilitatea acestui articol este condiționată de încălcarea pretinsă a unui drept sau a unei libertăți garantate de dreptul Uniunii¹⁴.

43. Cu toate acestea, trebuie să se constate că reclamanta nu invocă nicio încălcare a dreptului său propriu la o cale de atac eficientă, nu contestă independența instanței de trimitere în cadrul acțiunii sale și nici nu invocă vreun drept specific garantat de dreptul Uniunii. În aceste condiții, considerăm că articolul 47 din cartă nu este aplicabil ca atare în litigiul principal.

44. În plus, suntem de acord cu opinia exprimată recent de avocatul general Bobek potrivit căreia este permisă exercitarea unui „control abstract de constituționalitate” al unei norme naționale în raport cu articolul 47 din cartă atunci când această normă a fost adoptată în cadrul punerii în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă¹⁵. Cu toate acestea, întrucât procedura de numire a judecătorilor naționali ține de organizarea sistemului judiciar, aceasta intră, astfel cum s-a arătat mai sus, în competența statelor membre. În aceste condiții, procedura de numire a judecătorilor în vigoare în Malta nu îndeplinește condiția legată de „punerea în aplicare” a dreptului Uniunii, prevăzută la articolul 51 alineatul (1) din cartă, deși, astfel cum am arătat deja, acest lucru nu este necesar pentru ca articolul 19 TUE să fie aplicabil¹⁶.

12 A se vedea în acest sens Pauliat, H., „Abaissement de l'âge de la retraite des magistrats: une atteinte à l'indépendance de la justice reconnue en Pologne”, *La Semaine Juridique – Édition générale*, numéro 29, 2019, p. 1424-1428, în special p. 1427.

13 A se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 35)*.

14 A se vedea în acest sens punctele 44-52 în raport cu poziția dezvoltată de avocatul general Wathelet la punctele 51-67 din Concluziile prezentate în această cauză (*Hotărârea Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:2*). Acest lucru a fost confirmat recent de Curte în Hotărârea din 6 octombrie 2020, *État luxembourgeois (Dreptul la o cale de atac împotriva unei cereri de informații în materie fiscală) (C-245/19 și C-246/19, EU:C:2020:795, punctul 55)*.

15 A se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauzele conexe *Asociația „Forumul Judecătorilor din România”, SO, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și Asociația „Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor” (C-83/19, C-291/19 și C-355/19, EU:C:2020:746, punctele 198-202, în special punctul 201)*.

16 A se vedea în acest sens punctul 38 din prezentele concluzii.

45. Cu toate acestea, în măsura în care obligația impusă statelor membre la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii *corespunde* dreptului la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești prevăzut la articolul 47 din cartă¹⁷, rezultă că obligațiile statelor membre în temeiul articolului 19 alineatul (1) TUE sunt astfel „reflectate” de dreptul individual recunoscut la articolul 47 din cartă¹⁸.

46. Prin urmare, suntem pe deplin de acord cu afirmația făcută de avocatul general Tanchev în Concluziile prezentate în cauzele conexe A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:551) în sensul că „există o «pasarelă constituțională» între cele două dispoziții, iar jurisprudența privitoare la acestea se intersectează în mod inevitabil”¹⁹. În plus, Curtea însăși a statuat deja că „articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune tuturor statelor membre obligația de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă, *în special în sensul articolului 47 din cartă*, în domeniile reglementate de dreptul Uniunii”²⁰.

47. În acest context, considerăm că, deși articolul 47 din cartă nu este, ca atare, aplicabil în litigiul principal, articolul 19 alineatul (1) TUE trebuie totuși interpretat *în lumina* articolului 47 din cartă și a jurisprudenței aferente.

3. Concluzie cu privire la prima întrebare

48. Prin urmare, în lumina considerațiilor care precedă, concluzionăm că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, este aplicabil atunci când o instanță națională examinează validitatea unei proceduri de numire a judecătorilor precum cea prevăzută de Constituția Maltei.

C. Cu privire la a doua întrebare

49. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 19 TUE, eventual analizat în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia puterea executivă, în speță prim-ministrul, dispune de o putere discreționară și determinantă în procesul de numire a membrilor sistemului judiciar. Aceasta este problema principală pe care o ridică prezenta trimitere preliminară.

17 A se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, punctul 44), Hotărârea din 26 iulie 2017, Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, punctul 30), Hotărârea din 27 septembrie 2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, punctul 58), precum și Hotărârea din 6 octombrie 2020, État luxembourgeois (Dreptul la o cale de atac împotriva unei cereri de informații în materie fiscală) (C-245/19 și C-246/19, EU:C:2020:795, punctul 47).

18 A se vedea în acest sens Hofmann, H. C., „Article 47 – Specific Provisions (Meaning)”, în Peers, S., Hervey, T., Kenner, J., și Ward, A. (ed.), „The EU Charter of Fundamental Rights – A Commentary”, Hart Publishing, 2014, p. 1197-1275, în special nr. 47.50.

19 Punctul 85. A se vedea de asemenea García-Valdecasas Dorrego, M.-J., „El Tribunal de Justicia, centinela de la independencia judicial desde la sentencia Associação Sindical dos Juizes Portugueses (ASJP)”, *Revista Española de Derecho Europeo*, vol. 72, 2019, p. 75-96, în special p. 86.

20 Hotărârea Independența Curții Supreme, punctul 54, sublinierea noastră. A se vedea de asemenea, cu titlu ilustrativ în ceea ce privește valorificarea articolului 47 din cartă în interpretarea articolului 19 alineatul (1) TUE, Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctele 40 și 41), și Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențe ale sistemului judiciar) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 53 coroborat cu punctele 50 și 52).

1. Observații generale cu privire la consecințele pe care articolul 19 alineatul (1) TUE, articolul 47 din cartă și articolul 6 CEDO le au asupra modalităților de numire a judecătorilor

50. Astfel cum reiese din jurisprudența menționată în cadrul analizei primei întrebări adresate de instanța de trimitere, în cazul în care un judecător se poate pronunța cu privire la chestiuni referitoare la aplicarea sau la interpretarea dreptului Uniunii, statul membru în cauză trebuie să se asigure că judecătorii săi beneficiază de garanții de independență suficiente și că întrunesc cerințele esențiale pentru asigurarea unei protecții jurisdicționale efective, în conformitate cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE²¹.

51. În plus, întrucât obligația impusă statelor membre la articolul 19 alineatul (1) TUE de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii corespunde dreptului la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești prevăzut la articolul 47 din cartă²², trebuie amintit că articolul 52 alineatul (3) din cartă prevede că, în măsura în care aceasta din urmă conține drepturi ce corespund celor garantate prin CEDO, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca cele prevăzute de această convenție.

52. Astfel cum reiese din explicațiile referitoare la articolul 47 din cartă, care, conform articolului 6 alineatul (1) al treilea paragraf TUE și articolului 52 alineatul (7) din cartă, trebuie să fie luate în considerare pentru interpretarea acesteia, primul și al doilea paragraf ale acestui articol 47 corespund articolului 6 paragraful 1 și articolului 13 din CEDO.

53. În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului că obiectivul introducerii expresiei „instituită de lege” la articolul 6 paragraful 1 prima teză din CEDO este acela de a se evita ca organizarea sistemului judiciar să fie lăsată la discreția deplină a executivului, instituirea unui sistem judiciar și numirea judecătorilor fiind în schimb reglementate de o legislație adecvată. Prin urmare, nu există nicio îndoială că dreptul de a fi judecat de o instanță „instituită de lege”, în sensul articolului 6 paragraful 1 din CEDO, include, prin însăși natura sa, aspecte legate de procesul de numire a judecătorilor²³. Cu toate acestea, în practică, constrângerile impuse în această privință de legislațiile naționale tind să fie limitate și privesc aspecte precum eligibilitatea pentru numire, promovarea în cadrul sistemului judiciar și limitele de vârstă.

54. Trebuie să se arate de asemenea că, deși principiul separării puterilor între executiv și puterea judecătorească a dobândit o importanță crescândă în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului susține că nici articolul 6, nici o altă dispoziție din CEDO nu impune statelor un anumit model constituțional care să reglementeze într-un mod sau în altul raporturile și interacțiunea dintre diferitele puteri statale. Articolul 6 din CEDO nu obligă aceste state nici să se conformeze uneia sau alteia dintre noțiunile constituționale teoretice privind limitele admisibile ale unei astfel de interacțiuni²⁴. În această privință, în timp ce un mare număr de state membre au fie un consiliu judiciar, stabilit ca un organism independent, instituit prin lege sau în temeiul constituției lor

21 A se vedea în acest sens Badet, L., „À propos de l'article 19 du Traité sur l'Union européenne, pierre angulaire de l'action de l'Union européenne pour la sauvegarde de l'État de droit”, *Cahiers de droit européen*, 2020, p. 57-106, în special p. 63, 64 și 72; Bonelli, M., și Claes, M., „Judicial serendipity: how Portuguese judges came to rescue of the Polish judiciary”, *European Constitutional Law Review*, vol. 14, 2018, p. 622-643, în special p. 635.

22 A se vedea în acest sens jurisprudența citată la nota de subsol 17.

23 A se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson și HG/Consiliul și Comisia (C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctele 73 și 74, precum și jurisprudența citată a Curții Europene a Drepturilor Omului).

24 A se vedea în acest sens Hotărârea AK, punctul 130, precum și jurisprudența citată a Curții Europene a Drepturilor Omului. A se vedea, pentru o altă aplicare recentă a acestui principiu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 6 noiembrie 2018, Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, punctul 144, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 1 decembrie 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, § 215.

naționale, care urmărește să protejeze independența justiției și a fiecărui judecător în parte și să promoveze astfel funcționarea eficientă a sistemului judiciar²⁵, fie, precum în Malta și în alte țări, un Comitet de numire a membrilor sistemului judiciar²⁶, trebuie să recunoaștem faptul că componența și competențele acestora variază în mod considerabil²⁷.

55. Trebuie arătat însă că simplul fapt că judecătorii sunt numiți de un membru al puterii executive nu dă naștere, *in sine*, unei relații de subordonare a judecătorilor față de puterea executivă și nici nu ridică îndoieli cu privire la imparțialitatea judecătorilor, dacă – și acesta constituie o condiție esențială – *odată numiți*, aceștia nu sunt supuși niciunei influențe sau presiuni în exercitarea funcției lor²⁸. Există însă o excepție. Astfel, după cum admite Curtea în Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson și HG/Consiliul și Comisia (C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232), articolul 19 TUE intervine atunci când un anumit judecător a fost numit în mod nelegal și când această neregularitate a fost de o asemenea gravitate încât a creat un risc real ca, astfel cum s-a exprimat Curtea, executivul să pună în pericol integritatea rezultatului la care conduce procesul de numire²⁹. Rezultă, în schimb, că trebuie să existe un mecanism care să permită anularea legală a numirii *nelegale* a unui judecător, în special în cazul în care judecătorul în cauză nu întrunea condițiile legale de eligibilitate pentru a fi numit.

56. Cu toate acestea, se poate afirma că, exceptând cazul special și neobișnuit al judecătorilor numiți în mod nelegal descris în Hotărârea Simpson, articolul 19 alineatul (1) TUE are *in esență* o abordare orientată spre viitor în sensul că vizează protecția independenței judecătorului ulterior numirii sale în această funcție.

57. În această privință, nu are sens să se nege faptul că politica a jucat un rol, uneori chiar decisiv, în numirea judecătorilor în numeroase sisteme juridice, inclusiv ale multor state membre. În acest context, este suficient să se facă referire la experiența a două dintre cele mai importante și influente instanțe din lume – și anume Curtea Supremă a Statelor Unite ale Americii și Curtea Constituțională a Germaniei –, ai căror membri au fost aproape în totalitate asociați anumitor partide politice și tradiții politice³⁰. Politicienii și foștii politicieni pot fi chiar membri *ex officio* ai curților constituționale ale statelor membre (cum este cazul în Franța³¹) fie în temeiul legii aplicabile (cum se întâmplă în cazul

25 Definiția „Consiliului judiciar” dată la punctul 26 din Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei CM/Rec(2010)12 (cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor) din 17 noiembrie 2010 [denumită în continuare „Recomandarea CM/Rec(2010)12”].

26 A se vedea, în general, Caroll McNeill, J., *The Politics of Judicial Selection in Ireland*, Four Courts Press, Dublin, 2016.

27 A se vedea în acest sens și Bobek, M., și Kosař, D., „Global Solutions, Local Damages: A Critical Study in Judicial Councils in Central and Eastern Europe”, *German Law Journal*, vol. 19, nr. 7, 2020, p. 1257-1292, în special p. 1267 și 1268.

28 A se vedea în acest sens Hotărârea AK, punctul 133. A se vedea de asemenea, în același sens, dar în ceea ce privește rolul jucat de autoritățile legislative în procesul de numire a unui judecător, Hotărârea din 9 iulie 2020, Land Hessen (C-272/19, EU:C:2020:535, punctul 54).

29 A se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson și HG/Consiliul și Comisia (C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctul 75).

30 La fel se întâmplă și în cazul altor sisteme juridice/judecătorești. A se vedea de exemplu Caroll McNeill, J., *The Politics of Judicial Selection in Ireland*, Four Courts Press, Dublin, 2016., p. 107-110. În generațiile anterioare, politica de partid a jucat un rol extrem de important în sistemul britanic de numire a membrilor sistemului judiciar. Astfel, în septembrie 1897, adresându-i-se ministrului său al justiției, Halsbury, prim-ministrul britanic de la momentul respectiv (Earl of Salisbury) a vorbit deschis despre „legea necrisă a sistemului partidului nostru [...]”, în sensul că dorințele partidului ar trebui să cântărească întotdeauna foarte mult în ceea ce privește cele mai înalte numiri în sistemul judiciar [...] poate că nu este un sistem ideal – fără îndoială că într-o bună zi [judecătorii de rang înalt] vor fi numiți pe baza unei examinări concurențiale prevăzute de lege, dar este sistemul nostru actual [...]” (Heuston, R., *Lives of the Lord Chancellors 1885-1940*, Oxford, 1964, p. 52).

31 Privitiv articolului 56 alineatul (2) din Constituția franceză, foștii președinți ai Republicii sunt membri ai Conseil constitutionnel (Consiliul Constituțional) pe viață.

Curții Constituționale belgiene³²), fie pentru că sunt aleși de parlamentari (cum se întâmplă, de exemplu, în Germania³³ sau, în parte, în Italia³⁴) ori sunt adesea numiți pur și simplu în mod tradițional ca judecători ai acestor instanțe. Cu toate acestea, nu există nicio îndoială că toate aceste curți s-au dovedit a fi cu totul independente de celelalte puteri.

2. Hotărârile Independența Curții Supreme și AK

58. Aceasta ne duce în mod direct la întrebarea legată de semnificația noțiunii de independență a judecătorilor. Potrivit unei jurisprudențe constante, cerința de independență a instanțelor cuprinde două aspecte. Primul aspect, de ordin extern, impune ca instanța respectivă să își exercite funcțiile în mod complet autonom, fără a fi supusă vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, și să fie astfel protejată de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora. Al doilea aspect, de ordin intern, este legat de noțiunea de imparțialitate și vizează echidistanța față de părțile în litigiu și de interesele lor din perspectiva obiectului acestuia. Acest aspect ar impune respectarea obiectivității și lipsa oricărui interes în soluționarea litigiului, în afară de stricta aplicare a normei de drept³⁵.

59. Deși prezenta procedură nu vizează în mod direct problema imparțialității judecătorilor, acesta este totuși un concept strâns legat de cel al independenței instituționale. Problema independenței instituționale a fost examinată în mod constant într-o serie de decizii atât ale Curții Europene a Drepturilor Omului, începând cu Hotărârea de principiu din 28 iunie 1984, Campbell și Fell împotriva Regatului Unit (CE:ECHR:1984:0628JUD000781977), cât și, mai recent, de Curte într-o serie de decizii-cheie, care este posibil să fi început cu Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117).

60. Întrucât o mare parte din această jurisprudență este consolidată și rezumată în Hotărârile Independența Curții Supreme și AK, poate fi suficient în scopul prezentei cauze să se examineze doar noțiunea de independență, astfel cum a fost analizată de Curte în aceste două hotărâri. Propunem să începem cu analiza Hotărârii AK.

61. În Hotărârea AK, Curtea a explicat că:

„123 Aceste garanții de independență și de imparțialitate postulează existența unor norme, în special în ceea ce privește compunerea instanței, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă [Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențe ale sistemului judiciar), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 66 și jurisprudența citată, precum și [Hotărârea Independența Curții Supreme], punctul 74].

32 Conform articolului 34 alineatele (1) și (2) din Legea specială din 6 ianuarie 1989 privind Curtea Constituțională, pentru a fi numiți la Curtea Constituțională, jumătate din judecători trebuie să fi fost membri ai Senatului, ai Camerei Deputaților sau ai unui parlament comunitar sau regional timp de cel puțin cinci ani.

33 Potrivit articolului 94 din Grundgesetz (Legea fundamentală), jumătate din membrii Curții Constituționale Federale sunt aleși de Bundestag și jumătate de Bundesrat. Aceștia nu pot fi membri ai Bundestagului, ai Bundesratului, ai Guvernului Federal sau ai organelor corespondente ale unui land.

34 Potrivit articolului 135 din Constituția Italiei, Curtea Constituțională este alcătuită din 15 judecători numiți astfel: o treime de Președintele Republicii, o treime de Parlament în ședință comună și o treime de instanțele supreme de drept comun și de contencios administrativ.

35 A se vedea în acest sens Hotărârea din 19 septembrie 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, punctele 49-52), și Hotărârea AK, punctele 121 și 122, precum și jurisprudența citată).

124 În definitiv, conform principiului separării puterilor care caracterizează funcționarea unui stat de drept, trebuie să fie garantată independența instanțelor față de puterile legislativă și executivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, punctul 35).

125 În această privință, trebuie ca judecătorii să se afle la adăpost de intervenții sau de presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența. Normele menționate la punctul 123 din prezenta hotărâre trebuie în special să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție (a se vedea în acest sens [Hotărârea Independența Curții Supreme], punctul 112 și jurisprudența citată).

[...]

127 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a stabili dacă o instanță este «independentă», în sensul articolului 6 paragraful 1 menționat, trebuie să se țină seama în special de modul de desemnare și de durata mandatului membrilor săi, de existența unei protecții împotriva presiunilor externe și de aspectul dacă organul în cauză prezintă o aparență de independență (Curtea EDO, Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Ramos Nunes de la Carvalho e Sá împotriva Portugaliei, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, § 144 și jurisprudența citată), precizându-se în această ultimă privință că este în discuție încrederea însăși pe care orice instanță trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică (a se vedea în acest sens Curtea EDO, Hotărârea din 21 iunie 2011, Fruni împotriva Slovaciei, CE:ECHR:2011:0621JUD000801407, § 141).

[...]

129 Astfel cum Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat în mod repetat, aceste noțiuni de independență și de imparțialitate obiectivă sunt strâns legate, ceea ce o determină în general să le examineze împreună (a se vedea în special Curtea EDO, Hotărârea din 6 mai 2003, Kleyn și alții împotriva Țărilor de Jos, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, § 192 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Ramos Nunes de la Carvalho e Sá împotriva Portugaliei, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, § 150 și jurisprudența citată). Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a se pronunța cu privire la existența unor motive de a pune la îndoială că aceste cerințe de independență sau de imparțialitate obiectivă sunt îndeplinite într-o anumită cauză, poate fi luat în considerare punctul de vedere al unei părți, însă el nu joacă un rol decisiv. Elementul determinant constă în a ști dacă acestea pot fi considerate justificate în mod obiectiv (a se vedea în special Curtea EDO, Hotărârea din 6 mai 2003, Kleyn și alții împotriva Țărilor de Jos, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, § 193 și 194, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Ramos Nunes de la Carvalho e Sá împotriva Portugaliei, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, § 147 și 152, precum și jurisprudența citată).”

62. În aceeași hotărâre, Curtea a adăugat că faptul că anumiți judecători „sunt numiți de Președintele Republicii nu este de natură să creeze o dependență a lor față de acesta și nici să dea naștere unor îndoieli referitoare la imparțialitatea lor, în cazul în care, odată numite, persoanele interesate nu sunt supuse niciunei presiuni și nu primesc instrucțiuni în exercitarea funcțiilor lor”³⁶. Cu toate acestea, Curtea a continuat, avertizând că „[...] rămâne necesar să se asigure că modalitățile procedurale și condițiile de fond care conduc la adoptarea deciziilor de numire nu sunt de natură să dea naștere, în percepția justițiabililor, unor îndoieli legitime referitoare la impenetrabilitatea judecătorilor în discuție în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea lor în raport cu interesele care se înfruntă,

36 Punctul 133.

odată ce persoanele interesate sunt numite”³⁷. Din această perspectivă, este important printre altele ca respectivele condiții și modalități procedurale să fie concepute astfel încât acești judecători să fie protejați împotriva unor intervenții sau unor presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența³⁸.

63. Curtea a arătat în continuare că existența unui Consiliu al Magistraturii (cunoscut sub denumirea de KRS) care l-a consiliat pe președintele Republicii Polone cu privire la aptitudinile anumitor candidați pentru o funcție jurisdicțională a contribuit la obiectivarea acestui proces și la sporirea transparenței, cu condiția însă ca „organul menționat să fie el însuși independent de puterile legislativă și executivă și de autoritatea căreia trebuie să îi prezinte o astfel de propunere de numire (a se vedea prin analogie [Hotărârea Independența Curții Supreme], punctul 116)”³⁹. Curtea a concluzionat făcând trimitere la criteriile pe baza cărora instanța de trimitere ar putea să aprecieze ea însăși independența KRS.

64. Opinii similare au fost exprimate de Curte în Hotărârea privind independența Curții Supreme. Cu toate acestea, este necesar să se examineze istoricul acestei cauze, astfel încât să fie înțelese corect contextul și conținutul observațiilor formulate ulterior de Curte în Hotărârea AK cu privire la necesitatea de a se asigura că modalitățile procedurale și condițiile de fond care conduc la adoptarea deciziilor de numire nu sunt de natură să dea naștere, în percepția justițiabililor, unor îndoieli legitime referitoare la impenetrabilitatea judecătorilor în discuție în privința unor elemente exterioare.

65. Cauza referitoare la independența Curții Supreme își are originea într-o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor inițiată de Comisie în cadrul căreia aceasta a susținut că anumite dispoziții ale unei legi poloneze care permiteau președintelui Republicii Polone să decidă dacă unui anumit judecător ar trebui să i se permită să rămână în funcție după vârsta normală de pensionare încalcă garanțiile de independență a judecătorilor. Curtea a subliniat că, deși deciziile referitoare la vârsta de pensionare a judecătorilor țin de competența statelor membre, nu este mai puțin adevărat că, atunci când acestea optează pentru un astfel de mecanism, sunt obligate să se asigure că independenței judecătorilor nu este astfel afectată.

66. În continuare, Curtea a precizat că împrejurarea că „președintele Republicii este investit cu puterea de a decide sau nu acordarea unei astfel de eventuale prelungiri nu este, desigur, suficientă ca atare pentru a concluziona în sensul existenței unei atingeri aduse principiului menționat. Cu toate acestea, este important să se asigure că modalitățile procedurale și condițiile de fond care conduc la adoptarea unor astfel de decizii nu sunt de natură să dea naștere, în percepția justițiabililor, unor îndoieli legitime referitoare la impenetrabilitatea judecătorilor în discuție în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea lor în raport cu interesele care se înfruntă”⁴⁰.

67. În continuare, Curtea a statuat că noua reglementare referitoare la Curtea Supremă a Republicii Polone nu respectă aceste cerințe întrucât decizia de acordare a unei astfel de prelungiri „este în prezent supusă unei decizii a președintelui Republicii care are un caracter discreționar prin faptul că adoptarea sa nu este, în sine, încadrată de niciun criteriu obiectiv și verificabil și care nu trebuie să fie motivată. În plus, o astfel de decizie nu poate face obiectul unei căi de atac jurisdicționale”⁴¹.

37 Punctul 134.

38 A se vedea în acest sens punctul 135, care face trimitere la punctul 125 de mai sus.

39 Punctul 138.

40 Punctul 111.

41 Punctul 114.

68. Deși Curtea a recunoscut că Consiliul Național al Magistraturii din Republica Polonă era obligat să dea un aviz președintelui Republicii înainte ca acesta să adopte decizia sa, proces care a contribuit în mod cert la obiectivizarea acestui proces, nu era mai puțin adevărat că legea nu prevedea niciun mecanism care să oblige ca avizele acestui organism să fie emise „pe baza unor criterii deopotrivă obiective și pertinente și [să fie] motivat în mod corespunzător, astfel încât să fie de natură să edifice în mod obiectiv respectiva autoritate în luarea deciziei sale”⁴².

69. În continuare, Curtea a concluzionat că această putere discreționară conferită președintelui Republicii Polone de a prelungi vârsta de pensionare a anumitor judecători era de natură „să dea naștere unor îndoieli legitime, în special în percepția justițiabililor, cu privire la impenetrabilitatea judecătorilor în discuție față de elemente exterioare și la imparțialitatea lor în raport cu interesele susceptibile să se înfrunte în fața acestora”⁴³.

3. Cu privire la consecințele care trebuie deduse din Hotărârea AK și din Hotărârea privind independența Curții Supreme

70. Ce concluzii pot fi desprinse din aceste două hotărâri importante? Din Hotărârea AK (și din jurisprudența anterioară) reiese că nici dreptul Uniunii, nici CEDO nu impun niciun fel de garanții instituționale stabilite *a priori* pentru a asigura independența judecătorilor. Ceea ce este, în schimb, important este ca, pe de o parte, judecătorii să fie liberi de orice raport de subordonare sau de orice control ierarhic fie din partea executivului, fie din partea legiuitorului și, pe de altă parte, ca aceștia să beneficieze de garanții efective menite să îi protejeze împotriva unor astfel de presiuni externe.

71. În aceste condiții, numai în cazul în care unul dintre aceste aspecte ale procedurii de numire a judecătorilor ar prezenta un viciu de o asemenea natură și gravitate încât ar crea un risc real ca alte ramuri ale puterii, în special executivul, să poată exercita o putere discreționară nejustificată prin intermediul unei numiri contrare legii, punând astfel în pericol integritatea rezultatului la care conduce procesul de numire (și semănând astfel o îndoială legitimă, în percepția justițiabililor, în ceea ce privește independența și imparțialitatea judecătorului sau a judecătorilor avuți în vedere), procedura de numire în cauză ar putea fi contrară articolului 19 alineatul (1) TUE⁴⁴.

72. Trebuie amintit de asemenea că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții și a Curții Europene a Drepturilor Omului, garanțiile de independență și imparțialitate a instanțelor statelor membre postulează existența unor norme nu numai în ceea ce privește numirea membrilor lor, ci și în ceea ce privește durata funcției și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor lor, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă⁴⁵. Astfel, aceste criterii sunt la fel de importante ca și procedura

⁴² Punctul 116.

⁴³ Punctul 118.

⁴⁴ A se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson și HG/Consiliul și Comisia (C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctul 75).

⁴⁵ A se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențe ale sistemului judiciar) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 66), Hotărârea Independența Curții Supreme, punctul 74, Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia (Independența instanțelor ordinare) (C-192/18, EU:C:2019:924, punctul 111), Hotărârea AK, punctul 123, Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander (C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 63), Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson și HG/Consiliul și Comisia (C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctul 71), și Hotărârea din 9 iulie 2020, Land Hessen (C-272/19, EU:C:2020:535, punctul 52). Pentru jurisprudența CEDO, a se vedea CEDO, 18 octombrie 2018, Hotărârea Thiam împotriva Franței, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, punctul 59, și 6 noiembrie 2018, Hotărârea Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, § 144.

de numire în sine, întrucât „cerința independenței judecătorilor ține de substanța dreptului fundamental la un proces echitabil, care are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și al menținerii valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 TUE, în special, al valorii statului de drept”⁴⁶.

73. Toate acestea înseamnă că judecătorii trebuie să beneficieze de autonomie financiară față de puterea executivă și de legiuitor, astfel încât, de exemplu, remunerația lor să fie în concordanță cu natura funcțiilor lor jurisdicționale. Acest lucru înseamnă de asemenea că această remunerație nu trebuie să fie redusă (altfel decât prin impozite general aplicabile) pe durata mandatului lor. Cu toate acestea, este posibil ca un stat membru să reducă cuantumul remunerației judecătorilor în cadrul unei măsuri de urgență care vizează reducerea costurilor, cu condiția ca aceste reduceri să se aplice în mod general totalității membrilor funcției publice, reducerile să fie proporționale și nivelul remunerației inițiale să fie restabilit după ce criza fiscală care justifică această măsură a trecut⁴⁷.

74. Și mai important, o caracteristică esențială a independenței judecătorilor este aceea că judecătorii trebuie să beneficieze de asemenea de o protecție suficientă împotriva concedierii, cu excepția cazurilor temeinic justificate⁴⁸. Decizia de concediere a unui judecător, indiferent dacă această decizie este adoptată numai de puterea executivă sau în urma unei proceduri de punere sub acuzare în fața puterii legislative, trebuie, în principiu, de asemenea să poată face obiectul unui control jurisdicțional. În caz contrar, dacă puterea executivă sau legiuitorul s-ar ascunde în spatele unei tăceri de nepătruns și ar invoca imposibilitatea exercitării controlului jurisdicțional asupra oricărei decizii de revocare a unui judecător, garanțiile de independență a judecătorilor nu ar mai avea în realitate aproape nicio semnificație, deoarece într-o astfel de ipoteză ar fi posibilă revocarea unui judecător altfel decât pentru motive justificate⁴⁹.

75. În sfârșit, cerința de independență impune de asemenea ca regimul disciplinar al celor care au îndatorirea de a judeca să prezinte garanțiile necesare pentru a evita orice risc de utilizare a unui astfel de regim ca sistem de control politic al conținutului deciziilor judiciare. În această privință, adoptarea unor norme care definesc printre altele atât comportamentele ce constituie încălcări disciplinare, cât și sancțiunile aplicabile în mod concret, care prevăd intervenția unei instanțe independente în conformitate cu o procedură care garantează pe deplin drepturile consacrate la articolele 47 și 48 din cartă, în special dreptul la apărare, și care consacră posibilitatea de a contesta în justiție deciziile organelor disciplinare constituie un ansamblu de garanții esențiale pentru menținerea independenței puterii judecătorești⁵⁰.

76. Analiza procedurilor de numire a membrilor sistemului judiciar existente în statele membre evidențiază o diversitate de abordări și de sisteme de numire. Astfel cum am arătat deja, nici articolul 19 TUE, nici articolul 47 din cartă (și, în acest sens, nici articolul 6 din CEDO) nu au vocația de a impune o uniformitate în această privință. Cu toate acestea, un lucru este cert: judecătorii sunt numiți, iar nu aleși. Aceasta înseamnă că, într-o Uniune întemeiată pe valorile democrației și statului de drept potrivit articolului 2 TUE, judecătorii nu sunt și nu pot fi responsabili din punct de vedere democratic și nici nu li se poate atribui niciun rol în formularea politicilor.

46 Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențe ale sistemului judiciar) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 48). A se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Independența Curții Supreme, punctul 58, Hotărârea din 5 noiembrie 2019, Comisia/Polonia (Independența instanțelor ordinare) (C-192/18, EU:C:2019:924, punctul 106), Hotărârea AK, punctul 120, precum și Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson și HG/Consiliul și Comisia (C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctul 71).

47 A se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, punctele 45-51).

48 A se vedea în acest sens Hotărârea privind independența Curții Supreme (punctul 76) și Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander (C-274/14, EU:C:2020:17, punctele 58-60).

49 A se vedea prin analogie Hotărârea privind independența Curții Supreme, punctul 114; Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 23 iunie 2016, Hotărârea Baka împotriva Ungariei, CE:ECHR:2016:0623JUD002026112, § 121, precum și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 6 noiembrie 2018, Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, § 212-214.

50 A se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențe ale sistemului judiciar) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 67).

77. Toate aceste elemente au, la rândul lor, implicații asupra independenței judecătorilor. Garanțiile instituționale descrise mai sus au, prin urmare, scopul de a asigura că judecătorii vor face dovada independenței necesare față de executiv și față de legiuitor nu numai prin cuvinte, ci și prin fapte. Or, dincolo de garanțiile instituționale necesare, caracteristica poate cea mai importantă a independenței judecătorilor este de asemenea și cea mai ambiguă. Întrucât judecătorii nu beneficiază de niciun mandat democratic, le revine, în consecință, sarcina să își demonstreze independența în raport cu propriile preferințe politice pur personale și cu convingerile politice subiective și, în acest exercițiu, să rămână fideli angajamentului lor solemn de a aplica legea prin referire la principii juridice consacrate, fără a da dovadă de teamă sau favoritism.

4. Cu privire la importanța relativă a unui organism independent în procedura de numire a judecătorilor și la garanțiile existente în Constituția Maltei

78. Este adevărat că, astfel cum se recunoaște în cauza Independența Curții Supreme, existența unor organisme independente precum un Consiliu Național al Magistraturii sau un Comitet de numire a membrilor sistemului judiciar poate contribui la garantarea faptului că procedura de numire în funcții jurisdicționale (sau, precum în respectiva cauză, prelungirea mandatului unui anumit judecător) este obiectivă și transparentă. În acest sens, existența unor astfel de organisme poate fi, prin urmare, foarte dezirabilă în sine. Cu toate acestea, reiese cu claritate din decizia Curții în cauza AK că existența acestora nu este esențială pentru asigurarea independenței judecătorilor potrivit articolului 19 TUE coroborat cu articolul 47 din cartă. Precizăm acest lucru, chiar dacă, în Hotărârea privind independența Curții Supreme, Curtea a vorbit despre necesitatea asigurării că „modalitățile procedurale și condițiile de fond care conduc la adoptarea deciziilor de numire nu sunt de natură să dea naștere, în percepția justițiabililor, unor îndoieli legitime”⁵¹ referitoare la independența judecătorilor în cauză. Cu toate acestea, după cum reiese din considerațiile care precedă, aceste comentarii vizau o numire care *prelungea* durata mandatului de judecător, iar *nu* o veritabilă numire în funcția de judecător. Prin urmare, trebuie spus încă o dată că articolul 19 alineatul (1) TUE este în esență orientat către viitor în sensul că are drept scop să asigure că, odată numiți, judecătorii beneficiază de garanții suficiente de independență.

79. Pentru a ajunge la această concluzie, nu am trecut cu vederea faptul că, în Hotărârea AK, Curtea⁵² a repetat acest lucru în contextul general al numirii membrilor sistemului judiciar. Cu toate acestea, nu considerăm că, astfel, Curtea a intenționat pur și simplu să sugereze, de exemplu, că simpla împrejurare că o persoană care a avut anterior legături strânse cu un anumit partid politic sau cu o anumită tradiție politică a fost numită ulterior în funcția de judecător era suficientă *în sine* pentru a pune la îndoială independența acestui judecător în sensul articolului 19 alineatul (1) TUE în urma numirii sale în această funcție. Prin urmare, în acest sens, nu suntem convinși că articolul 19 alineatul (1) TUE se referă, cu alte cuvinte, la poziția care a fost dobândită *anterior* numirii judecătorului în cauză.

80. Nu am trecut cu vederea nici faptul că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat recent o încălcare a articolului 6 paragraful 1 CEDO într-o cauză care pune în discuție legalitatea unui proces de numire a judecătorilor⁵³. Cu toate acestea, trebuie subliniat că această constatare nu s-a întemeiat pe faptul, permis de dreptul intern, că ministrul justiției nu a numit candidații propuși de comisia independentă de experți care era competentă. Constatarea respectivă a avut la bază mai degrabă faptul că ministrul nu își motivase suficient decizia de a nu urma rezultatul evaluării făcute de această comisie întrucât nu efectuase o analiză independentă a calităților relevante ale candidaților pentru aceste funcții

51 Punctul 111.

52 A se vedea în acest sens Hotărârea AK, punctul 134.

53 A se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 1 decembrie 2020, Hotărârea Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418.

judiciare și nu oferise o motivare adecvată pentru neluarea în considerare a recomandării comisiei de experți, care, astfel cum a statuat deja Curtea Supremă a Islandei, constituie o încălcare a dreptului național islandez. Aceste aspecte au reprezentat, potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, nereguli grave care au afectat esența dreptului la o „instanță [...] instituită de lege”⁵⁴.

81. Cu toate acestea, esențial rămâne aspectul dacă, în mod obiectiv, un judecător național beneficiază de garanții suficiente de independență instituțională și de protecție împotriva revocării din funcție, astfel încât, astfel cum a arătat Curtea în Hotărârea AK, acesta să își poată exercita funcțiile într-un mod complet autonom și independent de orice supunere unei directive sau unui control din partea puterii executive sau a legiuitorului.

82. Deși analiza acestui aspect este, în definitiv, de competența instanței de trimitere, se pare că, în raport cu dispozițiile articolelor 97 și 100 din Constituție, judecătorii beneficiază, de fapt, de un grad considerabil de protecție împotriva revocării din funcție, cu excepția cazurilor de incapacitate sau a abaterilor disciplinare. În ceea ce privește protecția împotriva revocării din funcție a judecătorilor și a magistraților din Malta, Constituția prevede că aceștia trebuie să își înceteze activitatea atunci când împlinesc vârsta de 65 de ani și nu pot fi revocați din funcție înainte de această vârstă decât de președinte ca urmare a cererii formulate de Camera Deputaților, cu votul a două treimi dintre membrii acesteia, pentru motive care privesc incapacitatea acestora de a-și exercita funcția (care rezultă din infirmitate fizică sau psihică sau din orice altă cauză) ori pentru abateri disciplinare dovedite⁵⁵.

83. În plus, regimul disciplinar aplicabil în temeiul Constituției pare să ofere garanțiile necesare pentru evitarea oricărui risc de utilizare a acestuia ca sistem pentru controlul politic asupra conținutului hotărârilor judecătorești. Astfel, organismul care are competența exclusivă în materie disciplinară în privința judecătorilor și a magistraților este un subcomitet al Comisiei pentru administrarea justiției compus din trei membri ai sistemului judiciar, aleși din rândul judecătorilor și al magistraților, care acționează în baza convingerilor proprii și nu sunt supuși direcției sau controlului vreunei persoane sau autorități⁵⁶. În plus, articolul 101B din Constituție prevede o procedură care garantează că judecătorul sau magistratul împotriva căruia este inițiată procedura are posibilitatea de a prezenta observații și de a fi audiat în cadrul unei ședințe, asistat de un avocat sau de un reprezentant legal. Aceeași dispoziție definește de asemenea comportamentele care constituie abateri disciplinare prin trimitere la Codul deontologic al membrilor sistemului judiciar și la sancțiunile aplicabile efectiv.

84. Este adevărat că, spre deosebire de constituțiile altor state membre⁵⁷, Constituția Maltei nu conține o declarație expresă în sensul că judecătorii sunt independenți în exercitarea funcțiilor lor. Cu toate acestea, s-ar putea ca instanța de trimitere să considere că acest lucru rezultă în mod necesar din modul de redactare a articolului 97 din Constituția Maltei. În orice caz, lipsa unei astfel de garanții exprese nu este în sine insurmontabilă dacă, astfel cum pare să fie situația, judecătorii maltezi dispun de alte garanții instituționale și constituționale puternice, care au scopul de a asigura independența judecătorilor.

54 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 1 decembrie 2020, Hotărârea Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, § 254 și 263-267. Din motive de exhaustivitate, trebuie menționat faptul că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat de asemenea că Parlamentul a încălcat normele aplicabile privind votul în ceea ce privește procedura de numire în cauză (a se vedea § 271).

55 A se vedea articolul 97 alineatele (1) și (2) din Constituție în ceea ce privește judecătorii instanțelor superioare și articolul 100 alineatele (3) și (4) din Constituție în ceea ce privește magistrații instanțelor inferioare.

56 A se vedea articolul 101B alineatele (1) și (15) din Constituție.

57 A se vedea de exemplu articolul 97 alineatul (1) din Legea fundamentală germană din 1949, articolul 104 alineatul (1) din Constituția Republicii Italiene, articolul 203 din Constituția Portugaliei și articolul 35 alineatul (4) punctul 1 din Constituția Irlandei din 1937.

85. Același lucru este valabil și în ceea ce privește autonomia financiară. Potrivit guvernului maltez, judecătorii și magistrații din Malta beneficiază de remunerație la nivelul celei mai ridicate grile de salarizare din funcția publică din Malta, astfel încât autonomia financiară a judecătorilor maltezi nu pare să fie amenințată. Nu se susține nici că această remunerație a fost sau ar fi putut fi redusă într-un mod care să amenințe independența judecătorilor.

5. Observații finale cu privire la Avizul nr. 940/2018 al Comisiei de la Veneția

86. Înainte de a concluziona cu privire la a doua întrebare adresată de instanța de trimitere, este necesar să examinăm impactul Avizului nr. 940/2018 al Comisiei de la Veneția asupra prezentei cauze. Astfel, o parte esențială a susținerilor reclamantei se întemeiază pe recomandările cuprinse în acest aviz.

87. În primul rând, aceasta invocă Avizul nr. 940/2018 al Comisiei de la Veneția în susținerea acțiunii sale având ca obiect constatarea nevalidității procedurii contestate de numire în funcția de judecător în raport cu articolul 19 alineatul (1) TUE. În acest aviz, Comisia de la Veneția a constatat că modificările constituționale din 2016, prin care a fost instituit Comitetul de numire a membrilor sistemului judiciar, constituiau un pas înainte, însă nu asigurau independența judecătorilor, în acest sens fiind necesară adoptarea și a altor măsuri⁵⁸.

88. Deși un asemenea aviz al Comisiei de la Veneția este în mod evident foarte important atunci când este vorba despre aprecierea validității unei proceduri de numire a judecătorilor în raport cu cerințele unei protecții jurisdicționale efective, nu se poate considera totuși că acesta rezolvă problema legalității din perspectiva articolului 19 alineatul (1) TUE. Astfel cum a arătat recent avocatul general Bobek, „din perspectiva dreptului Uniunii, rapoartele respective sunt [...] o sursă de informare utilă”⁵⁹. Astfel, analiza Comisiei de la Veneția este în esență una politică, chiar dacă se bazează pe o analiză juridică și politică sofisticată. Avizul Comisiei de la Veneția are în vedere un sistem ideal. În urmărirea acestui obiectiv, Comisia de la Veneția a formulat *recomandări* pentru îmbunătățirea sistemului actual de numire a judecătorilor în Malta, care se referă printre altele la componența Comitetului de numire a membrilor sistemului judiciar sau la forța obligatorie a propunerii pe care ar trebui să o prezinte președintelui Maltei (iar nu prim-ministrului)⁶⁰.

89. După cum a subliniat un fost membru al Comisiei de la Veneția, standardele de acțiune stabilite de Comisia de la Veneția trebuie de asemenea să păstreze libertatea de alegere și marja de apreciere a țărilor în cauză. Astfel, opiniile sale nu pot fi exprimate sub forma regulii „totul sau nimic”, chiar dacă flexibilitatea anumitor standarde poate fi corectată parțial prin convenții internaționale precum CEDO atunci când structura și independența puterii judecătorești se află în discuție⁶¹. Astfel cum însăși Comisia de la Veneția a reamintit în Avizul său nr. 940/2018, nu există un „model” unic care ar putea, în mod ideal, să respecte principiul separării puterilor și să asigure independența deplină a justiției⁶².

90. În al doilea rând, potrivit Constituției din 2016, propunerile Comitetului de numire a membrilor sistemului judiciar nu au caracter obligatoriu și se pare că deciziile de numire nu sunt considerate a fi susceptibile de a face obiectul controlului jurisdicțional exercitat de instanțele malteze. Astfel, în această privință, observăm că, după cum a confirmat reprezentantul guvernului maltez în ședință, numai calea de atac constând în *actio popularis* este disponibilă în prezent în Malta. Or, astfel cum a

58 Avizul nr. 940/2018, punctul 43.

59 Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauzele conexe Asociația „Forumul Judecătorilor din România”, SO, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” și Asociația „Mișcarea pentru Apărarea Statutului Procurorilor” (C-83/19, C-291/19 și C-355/19, EU:C:2020:746, punctul 170).

60 Avizul nr. 940/2018, punctul 44.

61 A se vedea în acest sens Bartole, S., „Final remarks: the role of the Venice Commission”, *Review of Central and East European Law*, vol. 3, 2000, p. 351-363, în special p. 355.

62 Avizul nr. 940/2018, punctul 30.

arătat Republika în răspuns, această cale de atac este pur și simplu un mijloc de contestare a constituționalității unei *legi* și nu este o procedură prin care poate fi verificată validitatea unei numiri *individuale* într-o funcție jurisdicțională. În cazul în care s-ar ridica vreodată problema numirii nelegale a unui judecător, atunci instanțele malteze ar fi într-adevăr obligate, în temeiul articolului 19 alineatul (1) TUE, să ofere o cale de atac adecvată pentru a se asigura că această numire ar putea fi contestată în mod efectiv. Întrucât, până în prezent, instanțele malteze nu par să se fi confruntat cu o astfel de problemă, nu este probabil necesară examinarea în continuare a acestui aspect, cu excepția cazului în care și până când va interveni o asemenea situație. În plus, în cazul în care prim-ministrul s-ar abate vreodată de la propunerea Comitetului de numire a membrilor sistemului judiciar, acesta ar avea obligația constituțională să își motiveze alegerea într-o declarație publicată în Gazette și să facă, respectând un anumit termen, o declarație în fața Camerei Deputaților prin care să explice motivul pentru care nu a ținut cont de recomandare⁶³.

91. În plus, articolul 96A alineatul (4) din Constituție garantează faptul că membrii Comitetului de numire a membrilor sistemului judiciar acționează pe baza convingerilor proprii și nu sunt supuși direcției sau controlului vreunei persoane sau autorități. Mai mult decât atât, Comitetul de numire a membrilor sistemului judiciar își dă avizul pe baza unor criterii stabilite într-o decizie făcută publică în temeiul articolului 96A alineatul (8) din Constituție⁶⁴, iar numirile se întemeiază pe criterii obiective, precum experiența dobândită în calitate de avocat, prevăzute de Constituție⁶⁵.

92. Prin urmare, se poate afirma că avizul Comisiei de la Veneția reflectă recomandările referitoare la un sistem de numire în funcții jurisdicționale bazat pe meritocrație, cu asigurarea unui grad mai mare de transparență. Deși aceste recomandări pot fi dezirabile ca atare, faptul că sistemul maltez nu îndeplinește pe deplin aceste standarde nu sugerează, în sine, că judecătorii maltezi nu beneficiază nici în teorie, nici *de facto* de garanții de independență suficiente pentru a întruni cerințele prevăzute la articolul 19 TUE.

6. Concluzie cu privire la a doua întrebare

93. Prin urmare, având în vedere considerațiile care precedă, concluzionăm că articolul 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, nu se opune unor dispoziții constituționale naționale în temeiul cărora puterea executivă sau unul dintre membrii săi, precum prim-ministrul, joacă un rol în procesul de numire a membrilor sistemului judiciar.

94. Deși articolul 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, nu prevede cerințe *ex ante* nici în ceea ce privește condițiile speciale de numire, nici în ceea ce privește natura garanțiilor speciale de care beneficiază judecătorii din statele membre, acesta impune totuși cel puțin ca astfel de judecători să beneficieze de garanții de independență. Ceea ce este important în sensul articolului 19 TUE este ca judecătorii să fie liberi de orice raport de subordonare sau de control ierarhic fie din partea executivului, fie din partea legiuitorului. Judecătorii trebuie să beneficieze de autonomie financiară față de puterea executivă și de legiuitor, astfel încât remunerația lor să nu fie redusă (altfel decât prin impozite general aplicabile) pe durata mandatului lor. Este de asemenea important ca aceștia să beneficieze de o protecție suficientă împotriva concedierii, cu excepția unor motive întemeiate, iar regimul lor disciplinar trebuie să includă garanțiile necesare pentru evitarea oricărui risc de utilizare a acestuia ca sistem de control politic asupra conținutului hotărârilor judecătorești.

63 A se vedea articolul 96 alineatul (4) din Constituție în ceea ce privește judecătorii instanțelor superioare și articolul 100 alineatul (6) din Constituție în ceea ce privește magistrații instanțelor inferioare.

64 Potrivit articolului 96A alineatul (8) din Constituție, Comitetul de numire a membrilor sistemului judiciar „își stabilește propria procedură și este obligat să publice, cu acordul ministrului justiției, criteriile pe baza cărora se efectuează evaluările sale”. Aceste criterii sunt disponibile pe site-ul internet al ministrului justiției (<https://justice.gov.mt/en/justice/Pages/criteria-for-appointment-to-the-judiciary.aspx>).

65 A se vedea articolul 96 alineatul (2) din Constituție în ceea ce privește judecătorii instanțelor superioare și articolul 100 alineatul (2) din Constituție în ceea ce privește magistrații instanțelor inferioare.

95. Este de competența instanței naționale să verifice dacă aceste garanții există efectiv.

D. Cu privire la a treia întrebare

96. Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în ipoteza în care competența prim-ministrului ar fi considerată incompatibilă cu articolul 19 alineatul (1) TUE și cu articolul 47 din cartă, dacă acest aspect trebuie luat în considerare în ceea ce privește doar numirile viitoare sau ar trebui să aibă un efect și asupra numirilor anterioare. Această întrebare ridică în realitate problema limitării efectelor în timp ale hotărârii Curții în ipoteza în care instanța de trimitere, la finalul analizei sale, ar ajunge la concluzia că procedura de numire a judecătorilor în discuție în litigiul principal este contrară articolului 19 alineatul (1) TUE în interpretarea dată de Curte în hotărârea care urmează să fie pronunțată.

97. În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, interpretarea pe care aceasta o dă unei norme de drept al Uniunii, în exercitarea competenței pe care i-o conferă articolul 267 TFUE, lămurește și precizează semnificația și câmpul de aplicare ale acestei norme, astfel cum trebuie sau ar fi trebuit să fie înțeleasă și aplicată de la intrarea sa în vigoare. Rezultă că norma astfel interpretată poate și trebuie să fie aplicată de instanță chiar și raporturilor juridice născute și constituite înainte de hotărârea asupra cererii de interpretare, dacă, pe de altă parte, sunt întrunite condițiile care permit sesizarea instanțelor competente cu un litigiu referitor la aplicarea normei respective⁶⁶.

98. Numai în mod excepțional Curtea poate fi chemată, în aplicarea principiului general al securității juridice, inerent ordinii juridice a Uniunii, să limiteze posibilitatea oricărei persoane interesate de a invoca o dispoziție pe care a interpretat-o în scopul de a contesta raporturi juridice stabilite cu bună-credință. Pentru ca aceasta să dispună o astfel de limitare este necesar să fie întrunite două criterii esențiale, și anume buna-credință a celor interesați și riscul unor perturbări grave⁶⁷.

99. Curtea a statuat de asemenea că o limitare în timp a efectelor unei astfel de interpretări nu poate fi admisă decât în hotărârea care se pronunță asupra interpretării solicitate⁶⁸. În această privință, trebuie arătat că în prezenta cauză se răspunde pentru prima dată la întrebarea dacă o procedură națională de numire a judecătorilor intră sub incidența articolului 19 alineatul (1) TUE și, în caz afirmativ, în ce măsură.

100. În ceea ce privește condiția referitoare la buna-credință, pot fi subliniate trei elemente. În primul rând, prezenta cauză este susceptibilă să marcheze o evoluție în interpretarea domeniului de aplicare al articolului 19 alineatul (1) TUE în măsura în care privește o procedură de numire a judecătorilor, și aceasta în contextul unei jurisprudențe relativ recente, care a început cu Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117). În al doilea rând, sistemul de numire în vigoare înainte de revizuirea Constituției în 2016 era similar celui în discuție în litigiul principal, cu excepția implicării Comitetului de numire a membrilor sistemului judiciar. Cu toate acestea, pentru a deveni stat membru al Uniunii, Malta trebuia în mod necesar să respecte valorile menționate la articolul 2 TUE⁶⁹ și să respecte „criteriile de la Copenhaga” adoptate de Consiliul European la 21 și la 22 iunie 1993⁷⁰, ceea ce implică, în virtutea criteriului politic, un control strict în ceea ce privește statul de drept, precum și un sistem judiciar puternic, eficace, independent, imparțial și

⁶⁶ A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea (C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 53 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 23 aprilie 2020, Herst (C-401/18, EU:C:2020:295, punctul 54).

⁶⁷ A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 aprilie 2015, Manea (C-76/14, EU:C:2015:216, punctul 54), și Hotărârea din 23 aprilie 2020, Herst (C-401/18, EU:C:2020:295, punctul 56).

⁶⁸ A se vedea în acest sens Hotărârea din 6 martie 2007, Meilicke și alții (C-292/04, EU:C:2007:132, punctul 36), și Hotărârea din 23 aprilie 2020, Herst (C-401/18, EU:C:2020:295, punctul 57).

⁶⁹ Articolul 49 TUE.

⁷⁰ Concluziile președinției, Consiliul European, Copenhaga (21 și 22 iunie 1993).

responsabil⁷¹. În al treilea rând, deși Comisia Europeană a indicat în Raportul său de țară pentru Malta 2019⁷², făcând trimitere la Avizul nr. 940/2018 al Comisiei de la Veneția, că sistemul judiciar maltez se confruntă cu o serie de provocări și că reformele recente nu au asigurat încă pe deplin independența sistemului judiciar⁷³, ea nu a considerat necesar să inițieze o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor împotriva Maltei în temeiul articolului 258 TFUE⁷⁴.

101. Prin urmare, considerăm că aceste împrejurări au determinat în mod legitim autoritățile vizate din Malta să considere că procedura de numire a judecătorilor care face obiectul litigiului era conformă cu dreptul Uniunii⁷⁵.

102. În ceea ce privește riscul unor dificultăți serioase, este necesar să se arate că, în această ipoteză, interpretarea dreptului Uniunii dată de Curte în prezenta cauză privește dreptul la o cale de atac efectivă și legalitatea numirii membrilor instanțelor naționale.

103. În aceste condiții, este evident că, în cazul în care instanța de trimitere ar concluziona, pe baza hotărârii Curții, că procedura de numire a judecătorilor în vigoare în Malta ar fi contrară articolului 19 alineatul (1) TUE, aceasta ar da naștere în mod inevitabil unor preocupări serioase în ceea ce privește securitatea juridică, care ar putea afecta funcționarea sistemului judiciar în ansamblul său. Astfel, aceste dificultăți nu numai că ar afecta capacitatea judecătorilor de a se pronunța cu privire la cauzele pendinte, ci ar avea de asemenea, după cum a arătat în mod întemeiat guvernul maltez în observațiile sale scrise, un impact asupra capacității sistemului judiciar de a rezolva problema numărului de cauze nesoluționate cu care se confruntă Malta. În sfârșit, o astfel de decizie ar putea afecta autoritatea de lucru judecat a cauzelor soluționate de instanțele malteze în trecut. Însă acest principiu al autorității de lucru judecat are o importanță deosebită, atât în ordinea juridică a Uniunii, cât și în ordinele juridice naționale. Astfel, pentru a garanta atât stabilitatea dreptului și a raporturilor juridice, cât și o bună administrare a justiției, este necesar ca deciziile judecătorești devenite definitive după epuizarea căilor de atac disponibile sau după expirarea termenelor de exercitare a acestor căi de atac să nu mai poată fi contestate⁷⁶.

104. Având în vedere considerațiile care precedă, apreciem, așadar, că trebuie să se răspundă la a treia întrebare adresată de instanța de trimitere în sensul că procedura de numire a judecătorilor nu poate fi repusă în discuție în temeiul articolului 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, în susținerea cererilor introduse înainte de data hotărârii care urmează să fie pronunțată.

71 A se vedea în acest sens Lazarova-Déchaux, G., „L'exigence de qualité de la justice dans la nouvelle stratégie d'élargissement de l'Union européenne”, *Revue du droit public*, nr. 3, 2015, p. 729-759, în special p. 731 și 737; Bobek, M., și Kosař, D., „Global Solutions, Local Damages: A Critical Study in Judicial Councils in Central and Eastern Europe”, *German Law Journal*, vol. 19, nr. 7, 2020, p. 1257-1292, în special p. 1275. Cerința privind „instituițiile democratice și autoritățile [...] judiciare independente” figurează în mod clar în documentul Comisiei „Agenda 2000 – Vol. I: For a stronger and wider Union” [COM(2000) 97 final] (p. 43 din versiunea în limba engleză; sublinierea noastră).

72 SWD(2019) 1017 final.

73 A se vedea în acest sens titlul 3.4.3. Guvernanță/Calitatea instituțiilor, p. 40.

74 De asemenea, observăm că, în capitolul referitor la Malta din Raportul Comisiei din 2020 privind statul de drept – Situația statului de drept în Uniunea Europeană, Comisia afirmă, în ceea ce privește sistemul judiciar din Malta, că guvernul maltez a prezentat o serie de propuneri de reformă, inclusiv în ceea ce privește sistemul de numire a membrilor sistemului judiciar, care contribuie la consolidarea independenței sistemului judiciar [Raportul din 2020 privind statul de drept. Capitol de țară privind situația statului de drept în Malta [SWD (2020) 317 final, p. 2]].

75 A se vedea în acest sens (cu privire la impactul lipsei unei acțiuni pentru încălcarea dreptului Uniunii la momentul evaluării bunei-credințe a unui stat membru), Hotărârea din 8 aprilie 1976, Defrenne (43/75, EU:C:1976:56, punctul 73).

76 A se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2015, Târșia (C-69/14, EU:C:2015:662, punctul 28), și Hotărârea din 24 octombrie 2018, XC și alții (C-234/17, EU:C:2018:853, punctul 52 și jurisprudența citată).

VI. Concluzie

105. În consecință, în lumina considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Qorti Ċivili Prim'Awla – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (Prima cameră a Tribunalului Civil, statuând în calitate de Curte Constituțională, Malta) după cum urmează:

- 1) Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, interpretat în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, este aplicabil atunci când o instanță națională apreciază validitatea unei proceduri de numire a judecătorilor precum cea prevăzută de Constituția Maltei.
- 2) Articolul 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale, nu se opune unor dispoziții constituționale naționale în temeiul cărora puterea executivă sau unul dintre membrii săi, precum prim-ministrul, joacă un rol în procesul de numire a membrilor sistemului judiciar. Deși articolul 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă, nu prevede cerințe *ex ante* nici în ceea ce privește condițiile speciale de numire, nici în ceea ce privește natura garanțiilor speciale de care beneficiază judecătorii din statele membre, acesta impune totuși cel puțin ca astfel de judecători să beneficieze de garanții de independență. Ceea ce este important în sensul articolului 19 TUE este ca judecătorii să fie liberi de orice raport de subordonare sau de control ierarhic fie din partea executivului, fie din partea legiuitorului. Judecătorii trebuie să beneficieze de autonomie financiară față de puterea executivă și de legiuitor, astfel încât remunerația lor să nu fie redusă (altfel decât prin impozite general aplicabile) pe durata mandatului lor. Este de asemenea esențial ca aceștia să beneficieze de o protecție suficientă împotriva revocării, cu excepția unor motive întemeiate, iar regimul lor disciplinar trebuie să prezinte garanțiile necesare pentru evitarea oricărui risc de utilizare a acestuia ca sistem de control politic asupra conținutului hotărârilor judecătorești.
- 3) Procedura de numire a judecătorilor nu poate fi repusă în discuție în temeiul articolului 19 alineatul (1) TUE, interpretat în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale, în susținerea cererilor introduse înainte de data hotărârii care urmează să fie pronunțată.